

بررسی رابطه بین کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی میان

محصلان پوهنتون تعلیم و تربیه کابل سال ۱۴۰۴

پوهنیار رحمت‌الله امینی^{۱*}، پوهنیار محمد جلال بارز^۲، پوهنیار ایثار احمد

صمدیار^۳

^{۱،۲،۳} پوهنچی روان‌شناسی پوهنتون تعلیم و تربیه کابل

ایمیل: rahmatullahamini6@gmail.com

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی رابطه بین کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی میان محصلان پوهنتون تعلیم و تربیه کابل در سال ۱۴۰۴ می‌باشد. این تحقیق از لحاظ هدف بنیادی بوده و از لحاظ جمع‌آوری داده‌ها از جمله مطالعات موسوم به همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر را تمام محصلان پوهنتون تعلیم و تربیه کابل تشکیل داده است. روش نمونه‌گیری نیز در این تحقیق به صورت خوشه می‌باشد. در این تحقیق به منظور جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسش‌نامه کیفیت تدریس (رسولی) ۳۸ سؤالی و پرسش‌نامه خودتنظیمی تحصیلی (سواری و عرب‌زاده) ۳۰ سؤالی استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار (SPSS26) استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.499$) در سطح معناداری ($p=0.00$) می‌باشد که رابطه مثبت و معناداری بین این دو متغیر وجود دارد؛ بنابراین از نتایج فوق می‌توان چنین استنباط کرد که هر قدر کیفیت تدریس (تدوین طرح درس، رهنمایی و مشاوره، مهارت‌های تدریس، مدیریت صنف و رعایت مسائل اخلاقی) افزایش یابد خود تنظیمی تحصیلی نیز افزایش خواهد یافت.

کلیدواژه‌ها: کیفیت تدریسی، خودتنظیمی، تحصیل، محصلان.

نظام‌های تحصیلات عالی، به‌عنوان مشهورترین نماد سرمایه‌گذاری نیروی انسانی، نقش اصلی در تربیت و تأمین نیروی انسانی کارآمد برعهده دارند. این نظام‌ها سهم قابل توجهی از بودجه هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند و نقشی تعیین‌کننده در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه دارند. از این رو، اطمینان از کیفیت مطلوب عملکرد آن به‌منظور جلوگیری از هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی و نیز داشتن توانایی رقابت در دنیای آینده که در آن کیفیت مهم‌ترین مؤلفه برای ادامه حیات هر سازمان است، ضرورتی انکارناپذیر دارد. (معروفی و همکاران، ۱۳۸۶: ص ۸۳).

پوهنتون یک از مراکز برای پیشرفت در ابعاد گوناگون اقتصادی، فرهنگی، علمی و آموزشی است. دستیابی به این اهداف مستلزم شیوه‌های آموزش نوین در پوهنتون‌ها است و این ضرورت چنان واضح و روشن است که کیفیت آموزش برای هر سازمان بخصوص تحصیلات عالی بسیار مهم تلقی شده است (عبدلی سجزی و همکاران، ۱۴۰۱: ص ۲).

تحقیق در باره کیفیت تدریس^۵ در پوهنتون از جمله مهم‌ترین مسائلی است که از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه‌ریزی‌های راهبردی در اختیار مسئولان و دست‌اندرکاران آموز عالی قرار می‌دهد از طرف دیگر استادان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود به اصلاح شیوه‌ها و روش‌های آموزشی و در نتیجه، افزایش کیفیت تدریس خود بپردازند (شعبان و ورکی، ۱۳۸۵: ص ۳).

در دهه‌های اخیر، توجه زیادی به فرایندهای خودتنظیمی در یادگیری و تدریس شده است، خودتنظیمی به‌عنوان کوشش‌های روانی در کنترل وضعیت

---

⁵ Teaching quality

درونی، فرایندها و کارکردها جهت دستیابی به اهداف بالاتر تعریف شده است. (علی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ص ۱۵۹).

خودتنظیمی^۶ توانایی ذهنی یا مهارت عملکرد تحصیلی نیست؛ بلکه فرایندی هدایت‌کننده خود است که در آن شخص توانایی‌های ذهنی خود را به مهارت‌های تحصیلی تبدیل می‌کند، خودتنظیمی به افکار، احساسات و رفتارهای خود ایجاد شده‌ای اشاره دارد که به دستیابی به اهداف هدایت شده‌اند (پست لوم، ۲۰۱۵: ص ۶۵).

در نهایت یکی از مشکلات فراوانی که پوهنتون‌ها در گذشته و حال با آن مواجه بوده است که از میان آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد، ناتوانی در تولید دانش و کیفیت تدریس که این موارد می‌تواند اثرات منفی و قابل توجه بالای آموزش عالی بجا بگذارد و می‌تواند منجر به کاهش کیفیت یادگیری، افت نمرات، و افزایش استرس و اضطراب در بین محصلان شود؛ بناً خود تنظیمی می‌تواند اثر قابل مشاهده در کیفیت تدریس داشته باشد اهمیت این سازه در یادگیری و پیشرفت تحصیلی به حدی است که صاحب‌نظران مختلف الگوهای متفاوتی از آن ارائه داده‌اند، با توجه به تفاسیر انجام شده لازم دیده شد که در این رابطه تحقیق صورت گیرد. در این تحقیق محقق در پی پاسخ به این سؤال است که آیا کیفیت تدریس بر خودتنظیمی تحصیلی تأثیرگذار است؟ در مورد اهمیت نظری این تحقیق می‌توان گفت این تحقیق به گسترش ادبیات علمی در زمینه خود تنظیمی و کیفیت تدریس کمک کند و یک دریچه کوچکی برای تحقیقات آینده باشد و همچنان این تحقیق می‌تواند ما را به درک عمیق از خود تنظیمی و کیفیت تدریس برساند در مورد اهمیت کاربردی این تحقیق می‌توان گفت که از نتایج این تحقیق، پوهنتون‌ها، مکاتب‌ها، مدارس‌ها، موسسات تحصیلات عالی و نهاد‌های مرتبط می‌توان استفاده کرد و این تحقیق می‌تواند کمک کرد تا تصمیمات بهتری در زمینه بهبود نظام آموزشی اتخاذ کرد.

⁶ Self-regulation

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق

بررسی رابطه بین کیفیت تدریس و خودتنظیمی تحصیلی

اهداف فرعی تحقیق

۱. بررسی رابطه میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی
۲. بررسی رابطه میان تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی
۳. بررسی رابطه میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی
۴. بررسی رابطه میان مدیریت صنف و خود تنظیمی تحصیلی
۵. بررسی رابطه میان رهنمای و مشاوره و خود تنظیمی تحصیلی
۶. بررسی رابطه میان رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی

سؤال‌های تحقیق

سؤال اصلی تحقیق

آیا میان کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

سؤال‌های فرعی تحقیق

۱. آیا میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟
۲. آیا میان تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟
۳. آیا میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟
۴. آیا میان مدیریت صنف و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟
۵. آیا میان رهنمایی و مشاوره میان و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟
۶. آیا میان رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

پیشینه تحقیق

می بریت پستهلوم^۷ تحقیق را تحت عنوان یادگیری خود تنظیمی در فرایند تدریس در سال (۱۳۹۰) در کشور نروژ انجام دادند یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که دانش آموزان استفاده از راهبردها و تدریس هدف‌محور را برای یادگیری

⁷ Mai-Britt Postholm

مفید می‌دانند. با این حال، تصویر کاملاً یک‌دستی ارائه نمی‌شود. مطالعه نشان می‌دهد که معلمان باید معرفی و به‌کارگیری راهبردها را با سطح رشد و توسعه دانش آموزان تطبیق دهند. این نتیجه‌گیری همچنین توسط اظهارات دانش آموزان نیز تأیید شده است.

اسن اوزون‌تیریکی - کونداکچی⁸ و همکاران تحقیق را تحت عنوان بررسی پیچیدگی تدریس: تعامل بین خودتنظیمی معلمان و دانش محتوایی آموزشی⁹ (PCK) در آنکارا، ترکیه، بالای معلمان انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که نتایج نشان داد که معلمان پیشخدمت از اجزای مختلف PCK در هر مرحله از فرایند خودتنظیمی استفاده کردند. زمانی که این معلمان اجزای PCK را توسعه داده بودند، در تنظیم و هدایت تدریس خود عملکرد خوبی داشتند. به‌ویژه، کمبود دانش موضوعی (Subject Matter Knowledge) منجر به خودتنظیمی ناکارآمد در تدریس می‌شد. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که برنامه‌های تربیت معلم باید فرصت‌های معناداری را برای بهبود هم‌زمان خودتنظیمی در تدریس و توسعه دانش محتوایی آموزشی (PCK) در اختیار معلمان پیشخدمت قرار دهند.

فیسفه میکر ولد مسکیل¹⁰ و درایر یوهان میسائل¹¹ تحقیق را تحت عنوان تأثیر ارزشیابی تکوینی بر یادگیری خودتنظیمی در صنف‌های پوهنتون انجام دادند یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که ارزشیابی تکوینی باکیفیت شامل بازخورد تکوینی، خودارزیابی و همتایابی (ارزیابی همسالان) است. این پژوهش از یک طراحی تحقیق ترکیبی جزئی و متوالی استفاده کرده و مداخله‌ای شبه‌آزمایشی را به مدت شش هفته اجرا کرده است. در این مداخله، شش مدرس از ارزشیابی تکوینی

⁸ Esen Uzuntiryaki-Kondakci

⁹ Pedagogical Knowledge, Content Knowledge

¹⁰ Fisseha Mikre Weldmeskel

¹¹ Dreyer Johann Michael

باکیفیت در تدریس درس «روانشناسی عمومی» برای گروه مداخله (N=191) استفاده کردند.

داده‌های کمی از طریق پرسش‌نامه یادگیری خودتنظیمی، قبل و بعد از اعمال ارزشیابی تکوینی جمع‌آوری شد. داده‌های کیفی نیز از طریق بحث‌های گروهی متمرکز با دانشجویان گردآوری گردید.

درک دانشجویان از یادگیری خودتنظیمی بین دو گروه مداخله (N=191) و مقایسه (N=187) بررسی شد. تحلیل آماری با استفاده از آزمون t و همبستگی با سریال انجام شد و تفاوت معناداری از نظر آماری بین دو گروه در ادراک یادگیری خودتنظیمی مشاهده شد.

علاوه بر این، برای تأیید قدرت تفاوت بین دو گروه از اندازه اثر کوهن (Cohen's d) استفاده شد که نشان‌دهنده اعتبار قوی یافته‌ها بود.

کیسی سی برگ^{۱۲} تحقیق را تحت عنوان درک مربیان از خودتنظیمی و پیامدهای آن برای تسهیل در صنف درسی، یک مطالعه با روش‌های ترکیبی در سال (۱۴۰۲) در کشور کانادا انجام دادند یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که مربیان عمدتاً درک خودتنظیمی را معادل خودکنترلی می‌دانند و برای آموزش خودتنظیمی به کودکان از چارچوب راهبردهای یادگیری شناختی استفاده می‌کنند، نه از چارچوب عصب فیزیولوژیکی که در برنامه مهدکودک انتاریو (Ontario Ministry of Education, 2016) ارائه شده است. تسهیل یادگیری معمولاً شامل درس‌های گروهی از پیش برنامه‌ریزی شده با رویکرد راهبردهای یادگیری شناختی بود که بر حفظ کردن اینکه «چه کاری باید انجام دهی تا آرام بمانی و رفتار و احساسات را کنترل کنی» (یعنی همان خودکنترلی) تمرکز داشت. در نتیجه، نیاز به توسعه بیشتر چارچوب عصب فیزیولوژیکی برای خودتنظیمی در صنف‌های

¹² Casey C. Berg

مهدکودک ولایت انتاریو وجود دارد تا این مهارت به طور مؤثرتری آموزش داده شود.

زهرای علیزاده و همکاران تحقیق را تحت عنوان خودتنظیمی تحصیلی و هوش اخلاقی با پیشرفت تحصیلی در سال (۱۳۹۸) بالای ۱۱۰ تن دانش آموزان منطقه گلانغرب انجام دادند و دریافتن که خودتنظیمی و ابعاد آن با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت دارد و همچنین بین هوش اخلاقی با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد.

جیاو گو^{۱۳} و همکاران تحقیق را تحت عنوان اندازه‌گیری و ارتقای خودتنظیمی برای عدالت و کیفیت در یادگیری آنلاین: شواهد جدید از یک پیمایش چند نهادی در دوران کووید-۱۹ بر اساس یک نظرسنجی از ۶۴'۹۴۹ شرکت‌کننده که در ۳۹ دانشگاه یک شهر بزرگ چین در دوران همه‌گیری ثبت‌نام کرده بودند، پرسش‌نامه یادگیری خودتنظیمی آنلاین دانشجویی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که زیرگروه‌های محروم مانند دانشجویان روستایی و دانشجویان نسل اول به طور قابل توجهی نمرات پایین‌تری در پرسش‌نامه آنلاین و همچنین تسلط کمتری بر مهارت‌های یادگیری آنلاین گزارش کردند. پس از کنترل خودتنظیمی در مدل رگرسیون، این اختلافات مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان به طور چشمگیری کاهش یافت و برخی از آن‌ها به لحاظ آماری نامحسوس شدند (مانند تفاوت جنسیتی در تسلط بر مهارت‌های آنلاین)، یافته‌ها نقش حیاتی مداخلات هدفمند برای بهبود خودتنظیمی را در ارتقای عدالت آموزشی و افزایش کیفیت طراحی آموزش آنلاین و حمایت از یادگیری برجسته می‌کنند.

مریم گلکار تحقیق را تحت عنوان رابطه خودتنظیمی و هوش هیجانی و اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سال (۱۴۰۱) انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین و اصلی‌ترین نشانه موفقیت، سیستم تعلیم‌وتربیت در

¹³ Jiao Guo

وصول به مقصود (اهداف)، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است، کودک با پیشرفت تحصیلی، مورد تأیید و پذیرش والدین، معلمان و همسالان قرار می‌گیرد و عزت نفس او زیادتر می‌شود و احساس کفایت و لیاقت می‌کند. موفقیت تحصیلی نه تنها برای دانش‌آموزان بلکه برای خانواده، نظام آموزش و پرورش و در نهایت برای جامعه امری مهم حیاتی است.

دکتر بختیار شعبانی ورکی و همکاران، تحقیق را تحت عنوان بررسی کیفیت تدریس در پوهنتون بالای ۱۹۶ تن از محصلین پوهنچی علوم تربیتی و روانشناسی پوهنتون فردوسی مشهد انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که بین کیفیت تدریس در سطح موجود و سطح ضرورت تفاوت معنی داری وجود دارد مقایسه کننده مقایسه شاخصهای تعیین کننده کیفیت تدریس (طرح درس، اجرای تدریس، ارزشیابی تدریس و روابط بین فردی) در دو وضعیت فعلی و مورد انتظار نیز بیانگر وجود تفاوت معنی دار بین هریک از این شاخص ها است، به طور کلی یافته تحقیق ضرورت گذر ز وضع موجود به وضع مطلوب را به نحو روشنی نشان داده اند.

عباس عبدلی سجزی و همکاران تحقیق را تحت عنوان کیفیت تدریس و یاگیری در آموزش عای مجازی بصورت تحلیلی انجام داند و به این نتیجه رسیدن که در زمینه فرهنگی و اجتماعی استفاده از آموزش مجازی باید لحاظ گردد تا آموزش از طریق بهینه به سرانجام برسد و نتایج حاصل گردد.

فیصل دیوانی و همکاران تحقیق را تحت عنوان بررسی رابطه ی فناوری و اطلاعات و ارتباطات با کیفیت تدریس معلمان بالای ۲۲۶ تن از معلمان ولسوالی بندر لنگه انجام دادند و به این نتیجه رسیدن که بین فناوری و اطلاعات و ارتباطات با کیفیت تدریس معلمان رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد، بین تمام ابعاد فناوری و اطلاعات و ارتباطات با کیفیت تدریس علمان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

دکتر محسن فرمهینی فراهانی و همکاران تحقیق را تحت عنوان بررسی رابطه هوش هیجان، یادگیری خودتنظیمی و ساختار هدف صنف با پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان در سال ۱۳۸۵ انجام دادند و دریافتند که رابطه مثبت و معناداری بین هوش هیجانی و یادگیری خودتنظیمی و ساختار هدف صنف با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان وجود دارد، که بیشترین و کمترین میزان همبستگی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به ترتیب مربوط به متغیرهای یادگیری خودتنظیمی و ساختار هدف عملکردگرایان از صنف است.

جیلت سین پیتر^{۱۴} تحقیق را تحت عنوان، نقش ظرفیت های خودتنظیمی معلمان در اجرای شیوه های یادگیری خودتنظیمی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که معلمان نقش حیاتی در ترویج یادگیری خودتنظیمی ایفا می کنند. اگرچه معلمان مکاتب ابتدایی تمایل مثبت به معرفی^{۱۵} SRL در صنف های خود دارند، اما عوامل مختلف مانع از ترویج کامل آن می شوند. براساس یک مرور جامع از ادبیات، این مقاله نشان می دهد که شایستگی های خودتنظیمی معلمان به عنوان یک عامل تعیین کننده حیاتی در اجرای SRL در مکاتب ابتدایی به شمار می رود. معلمان خودتنظیم شده رویکرد آموزشی خود را با مهارت های SRL خود هماهنگ می کنند، فرآیند های SRL را بهتر درک می کنند و در ترویج SRL موثرتر می شوند.

روش تحقیق

تحقیق حاضر کاربردی بوده و از لحاظ ماهیت داده ها از نوع توصیفی-همبستگی میباشد، اطلاعات به شکل آماری توسط پرسشنامه جمع آوری گردیده است. جامعه آماری تحقیق حاضر را تمام محصلان پوهنتون تعلیم و تربیه کابل تشکیل میدهد، که حجم کل جامعه آماری ۲۲۶۷ تن می باشند و نمونه تحقیق بر

¹⁴ Jeltsen Peeters

¹⁵ Self-regulation Learning

اساس فورمول شارب کوک ران ۳۲۹ تن در نظر گرفته شده است، برای جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه ذیل استفاده شده است.

الف: پرسشنامه خود تنظیمی تحصیلی سواری و عرب زاده

این پرسشنامه توسط سواری و عرب زاده (۱۳۹۲) به منظور سنجش خودنظم بخشی تحصیلی ساخته و اعتبار یابی شده است. که دارای ۳۰ سوال و شش عامل با عنوان راهبرد حافظه (۵ ماده)، هدف گزینی (۳ ماده)، خودارزیابی (۶ ماده)، کمک خواهی (۶ ماده)، مسئولیت پذیری (۴ ماده) و سازماندهی (۶ ماده) تشکیل شده است.

نمره گذاری پرسش نامه به صورت طیف لیکرت است که برای گزینه های «کاملاً موافقم»، «موافقم»، «بی نظرم»، «مخالقم» و «کاملاً مخالفم» به ترتیب امتیازات ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ در نظر گرفته می شود.

پایایی پرسش نامه خود تنظیمی تحصیلی از طریق آلفای کرونباخ برای کل پرسش نامه ۰/۸۷، برای راهبرد حافظه ۰/۷۴، برای هدف گزینی ۰/۷۵، برای خودارزیابی ۰/۸۳، برای کمک خواهی ۰/۷۱، برای مسئولیت پذیری ۰/۷۲ و برای سازماندهی ۰/۷۶ برآورد شد. ضمناً روایی آن از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید شد.

ب: پرسش نامه کیفیت تدریس رسولی

این پرسش نامه توسط رسولی در سال ۱۳۸۹ ساخته است، که هشت مؤلفه را می سنجد تسط بر محتوا، تدوین درس، مهارت های تدریس، مدیریت صنف، راهنمایی و مشاوره، ارزیابی عملکرد یادگیری، مهارت های ارتباطی استاد با شاگرد، و رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس. روایی آن توسط نظر سه تن از استید و کارشنا سان مربوطه مورد تایید قرار گرفت. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه ۰/۸۶ بدست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول این پرسشنامه می باشد. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت چهار درجه ای از (خلی زیاد=۴ الی ۱=) میباشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

سؤال اول: آیا میان کیفیت تدریس و خودتنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	میانگین	انحراف	همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
کیفیت تدریس	۱۲۸,۳۴۳۵	۲۶,۳۸	۰,۴۹۹**	۰,۰۰	۳۲۹
خود تنظیمی تحصیلی	۱۰۰,۲۸۸۸	۲۲,۱۴	۱		

نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۴۹۹) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می باشد، بنابراین رابطه قوی مثبت معناداری میان کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال دوم: آیا میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
تسلط بر محتوا	۰,۷۲۴**	0.00	۳۲۹
خود تنظیمی تحصیلی			

قرار جدول فوق نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۷۲۴) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می باشد، بنابراین رابطه قوی مثبت معناداری میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال سوم: آیا میان تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
تدوین طرح درس	۰,۴۱۱**	0.00	۳۲۹

خود تنظیمی

تحصیلی

نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۴۱۱) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می‌باشد، بنابراین رابطه مثبت معناداری میان کیفیت تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال چهارم: آیا میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
مهارت‌های تدریس	۰,۳۹۲**	۰,۰۰۰	۳۲۹
خود تنظیمی تحصیلی			

بر اساس جدول فوق نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۳۹۲) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می‌باشد، بنابراین رابطه مثبت معناداری میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال پنجم: آیا میان مدیریت صنف و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
مدیریت صنف	۰,۴۱۷**	0.00	۳۲۹

خود تنظیمی

تحصیلی

نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می دهد که ضریب همبستگی میان مهارت های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۴۱۷) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می باشد، بنابراین رابطه مثبت معناداری میان مدیریت صنف و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال ششم: آیا میان رهنمایی و مشاوره و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی	تعداد
رهنمای و مشاوره	۰,۷۲۷**	0.00	۳۲۹

خود تنظیمی

تحصیلی

نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان می دهد که ضریب همبستگی میان مهارت های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۷۲۷) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می باشد، بنابراین رابطه مثبت معناداری میان رهنمایی و مشاوره و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

سؤال هفتم: آیا میان رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی تحصیلی رابطه وجود دارد؟

متغیر	همبستگی	سطح معنی	تعداد
رعایت مسائل اخلاقی	۰,۶۹۱**	0.00	۳۲۹

قرار نتایج فوق ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی تحصیلی مساوی به (۰,۷۲۷) با سطح معنی داری $p=0.00$ به دست آمده چون قیمت ($p<0.01$) می باشد، بنابراین رابطه مثبت معناداری میان رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی تحصیلی وجود دارد.

نتیجه گیری

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ضریب همبستگی میان کیفیت تدریس و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.499$) در سطح معناداری ($p=0.00$) است که رابطه مثبت و معناداری بین این دو متغیر وجود دارد، همچنان ضریب همبستگی میان تسلط بر محتوا و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.724$) میان تدوین طرح درس و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.411$) ضریب همبستگی میان مهارت‌های تدریس و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.392$) ضریب همبستگی میان مدیریت صنف و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.41$) ضریب همبستگی میان رهنمایی و مشاوره و خود تنظیمی تحصیلی ($r=0.727$) و ضریب همبستگی میان مؤلفه رعایت مسائل اخلاقی و خود تنظیمی ($r=0.691$) هستند؛ بنابراین از نتایج فوق می‌توان چنین استنباط کرد که هر قدر کیفیت تدریس (تدوین طرح درس، رهنمایی و مشاوره، مهارت‌های تدریس، مدیریت صنف و رعایت مسائل اخلاقی) افزایش یابد خود تنظیمی تحصیلی نیز افزایش خواهد یافت. با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان چنین نتیجه گرفت که کیفیت تدریس نقش مهم و تعیین‌کننده در تقویت مهارت‌های خود تنظیمی تحصیلی ایفا می‌کند، معلمانی که با روش‌های تدریس اثربخش، تعامل مثبت، سازماندهی مناسب محتوا و ارائه بازخورد سازنده عمل می‌کنند، زمینه را برای رشد خودآگاهی، هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و پایش رفتار یادگیری در دانش‌آموزان فراهم می‌سازند. این امر نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی منجر می‌شود، بلکه موجب تقویت مسئولیت‌پذیری و استقلال در فرایند یادگیری نیز می‌گردد.

پیشنهادات

۱. برگزاری کارگاه های آموزشی برای استادان
۲. ارزیابی کیفیت تدریس به صورت منظم
۳. از نمونه بزرگتر در تحقیق بعدی استفاده شود
۴. تحقیق در رابطه بین کیفیت تدریس و مؤلفه های خود تنظیمی تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیلی.

منابع

- دیوانی، ف و همکاران. (۱۳۸۱). بررسی رابطه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات با کیفیت تدریس معلمان. همایش ملی آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش. ۱۰۲۲-۱۰۲۹.
- شعبانی ورکی، ب و قلی‌زاده، ر. (۱۳۸۵). بررسی کیفیت تدریس در دانشگاه. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۱۲(۱): ۱-۲۱.
- عبدلی سجزی، ع و همکاران. (۱۴۰۱). بررسی کیفیت فراگیر در آموزش عالی مجازی. یازدهمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم اجتماعی، ۱-۱۱.
- علی‌زاده، ز و همکاران. (۱۳۹۸). رابطه خود تنظیمی تحصیلی و هوش اخلاقی با پیشرفت تحصیلی. فصلنامه اخلاق در علوم فناوری، ۱۶(۳): ۱۵۹-۱۶۲.
- فرمehنی فراهانی، م و همکاران. (۱۳۸۷). بررسی رابطه هوش هیجانی، یادگیری خود تنظیمی و ساختار هدف کلاس با پیشرفت تحصیل در دانش‌آموزان پایه اول متوسطه شهرستان فروه. دوماهنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد. ۳۰(۱): ۸۵-۹۷.
- گلکار، م. (۱۴۰۱). رابطه خود تنظیمی هوش هیجانی و اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. دوازدهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، ۳۲۶۰-۳۲۶۸.
- معروفی، ی و همکاران. (۱۳۸۶). ارزشیابی کیفیت تدریس در آموزش عالی، بررسی برخی دیدگاه‌ها. فصلنامه مطالعات برنامه نویسی، ۱(۵): ۸۱-۱۱۲.
- Burgess, C. (2023). Educator understanding of self regulation and implications for classroom facilitation: A mixed methods study. *Journal of Early Childhood Research*, 21(4): 469-483.
- Guo, J and Coworkers. (2022). Measuring and Promoting Self-Regulation for Equity and Quality of Online Learning: New Evidence from a Multi-Institutional Survey during COVID-19. *Education Sciences*, 12 (7).

- Miker, F and Michel, D (2016). The impact of formative assessment on self-regulating learning in university classrooms. *Tunning Journal for highr Education*, 4(1): 99-118.
- Postholm, M. (2011). Self-regulated learning in teaching: students' experiences. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 17(3): 365-382.
- Zimmerman, B. (2022). Becoming a Self-Regula Learner: an Overview. *Theory Into Practice*, 41(2): 64-70.

Examining the Relationship between Teaching Quality and Academic Self-Regulation among Students of Kabul University of Education, 2025

Rahmatullah Amini^{1*}, Mohammad Jalal Barz², Isar Ahmad Samadiar³

^{1,2,3} Department of Psychology, Kabul University, Kabul, Afghanistan

Email: rahmatullahamini6@gmail.com

Abstract

The purpose of the present study is to examine the relationship between teaching quality and academic self-regulation among students of Kabul University of Education in the year 1404 (2025). This research is fundamental in nature and, in terms of data collection, falls under the category of correlational studies. The statistical population of this study consists of all students at the Kabul University of Education. The sampling method used in this research is cluster sampling. For data collection, two questionnaires were employed: the 38-item Teaching Quality Questionnaire (Rasouli) and the 30-item Academic Self-Regulation Questionnaire (Sowari & Arabzadeh). Data were analyzed using SPSS version 26. The findings of the study indicate that the correlation coefficient between teaching quality and academic self-regulation is ($r = 0.499$) at a significance level of ($p = 0.00$), suggesting a positive and significant relationship between the two variables. Therefore, it can be concluded that as teaching quality (including lesson planning, guidance and counseling, teaching skills, classroom management, and adherence to ethical considerations) improves, academic self-regulation also increases.

Keywords: Teaching Quality, Self-Regulation, Academic Performance, Students